

L'actuació de les autoritats espanyoles enfront de la crisi financera

El principi bàsic que va guiar fins a finals de 2011 l'actuació de les autoritats espanyoles enfront la crisi financera no va ser altre que reduir al màxim la càrrega suportada pels contribuents. D'acord amb aquest principi, es va descartar utilitzar la solució que van adoptar un bon nombre de països, això és recapitalitzar massiva i immediatament amb fons públics els seus sistemes bancaris, optant en el seu lloc per exigir més provisions i capital a les entitats amb problemes, al mateix temps que s'incentivava la seva fusió amb altres més solvents.

L'opció triada, assenyalen les pròpies autoritats, hauria condicionat el tempo del procés de sanejament. En les paraules del Banc d'Espanya: "la reestructuració del sistema bancari, centrada fonamentalment en les caixes d'estalvis, ha estat un procés extremadament laboriós no solament per la varietat i importància dels ajustos normatius que han estat necessaris per adaptar unes entitats centenàries a les finances actuals, sinó, sobretot, perquè el legislador va triar un procés que, utilitzant incentius, s'ha basat en la lliure voluntat de tots els intervinents. Això explica la quantitat d'autoritats que han hagut de prendre diferents resolucions, així com els múltiples òrgans de govern de les entitats involucrades que han hagut d'adoptar diversos acords de fusions, constitució de SIP o transformació en bancs, acords tots ells de gran complexitat i necessitats en molts casos de negociacions entre nombrosos agents".¹

Minimitzar l'ús de fons públics va ser també el principi bàsic que el nou govern del Partit Popular va anunciar que prioritzarà en la seva actuació. Aquest va ser, no obstant això, l'únic aspecte en el qual van coincidir amb

el govern anterior, al qual van criticar durament bàsicament per tres motius: retardar el procés de sanejament dels balanços bancaris, autoritzar fusions ineficients que han acabat generant entitats inviables i generar dubtes sobre la totalitat del sistema.

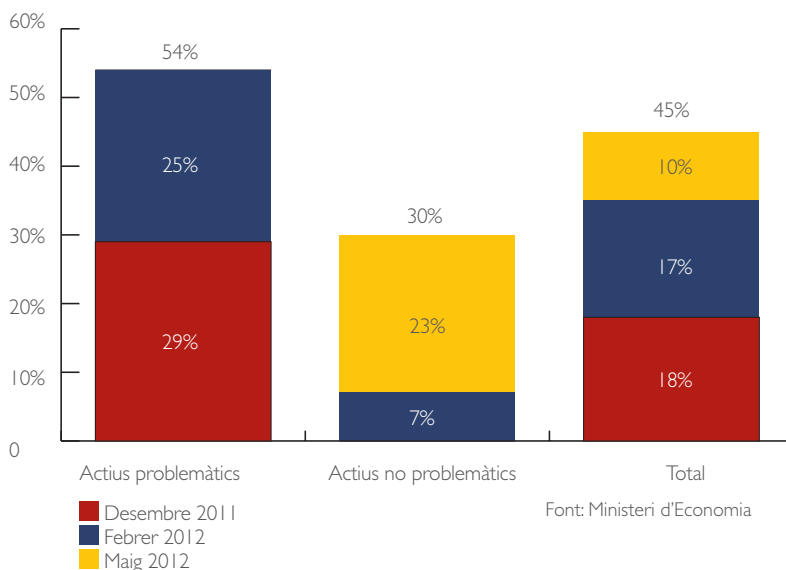
En aquest context, cal emmarcar el Reial decret-Llei 2/2012 de Sanejament del Sector Financer aprovat pel nou govern a principis de febrer de 2012. Donada la necessitat d'aflorar les pèrdues generades pel sector de la construcció, es van elevar considerablement les provisions dels actius immobiliaris problemàtics i es va establir a més un recàrrec de capital sobre, valgui l'expressió, els més problemàtics dels problemàtics (sòl i promoció en curs). El deteriorament de la situació econòmica va induir també a les autoritats a pensar que una part dels crèdits al corrent de pagament passarien a ser morosos en un

futur proper. S'exigeix doncs la constitució d'una provisió genèrica equivalent al 7% de l'estoc d'actius immobiliaris no problemàtics existent a la fi de 2011.

La data límit per complir les noves exigències en matèria de provisions i capital finalitza el 31 de desembre de 2012. Les entitats que optin per fusionar-se disposarien, però, d'un any addicional des de l'autorització de l'operació. Tant o més important, podran carregar part de l'ajust sobre el seu patrimoni

“ Les autoritats espanyoles van descartar la solució que van seguir un bon nombre de països (recapitalitzar massiva i immediatament amb fons públics els seus sistemes bancaris), optant en el seu lloc per exigir noves provisions i capital a les entitats amb dificultats, alhora que s'incentivava la seva fusió amb altres més solvents. ”

Gràfic 1. Cobertura d'actius immobiliaris lligats al crèdit promotor (%)

1. Banc d'Espanya, Nota informativa de 21 de juliol 2011, pàgina 1

net evitant així o suavitzant l'impacte sobre el compte de resultats.

A mitjans del mes d'abril era, no obstant això, ja evident que les mesures anteriors no havien aconseguit reduir la desconfiança sobre el sistema bancari espanyol, obligant al govern a estudiar noves fórmules i mesures per revertir els dubtes sobre la solvència de les entitats espanyoles. Plasmades en el Reial decret-llei 18/2012, d'11 de maig, sobre sanejament i venda dels actius immobiliaris del sistema financer; les noves mesures assumeixen les tesis del FMI sobre l'existència de morositat oculta i eleven considerablement els nivells de provisions dels actius immobiliaris sans, que en el seu conjunt haurien d'estar coberts en un 30% enfront del 7% disposat al febrer de 2012.

Abans que finalitzés 2012 totes les entitats haurien també de transferir -valorats al seu preu raonable (això és, el resultat de restar les provisions al valor comptable)- els actius immobiliaris que han rebut en paga de deutes a una societat immobiliària d'obligada creació. Es tractava, en definitiva, d'afavorir la desconsolidació (sortida del balanç) dels actius immobiliaris.

Cobertes totes les exigències (les acordades al febrer més les aprovades al maig) la cartera d'actius immobiliaris estaria provisionada ni més ni menys que en un 45% (gràfic 1). S'entén així que les entitats critiquessin amb duresa la nova normativa argumentant que es tractava de nivells de cobertura desproporcionats, el compliment de la qual anava a

generar pèrdues a un bon nombre d'entitats, donat a més el poc temps concedit per realitzar les dotacions.

El rescat bancari

El Consell de Ministres de l'11 de maig va acordar també sol·licitar a dos experts independents una valoració de la totalitat de la cartera creditícia dels catorze principals grups bancaris, que representen el 90% del sistema bancari espanyol. Es tractava, segons el govern, d'anticipar-se a una sol·licitud formal dels nostres socis europeus, preocupats per la solvència del nostre sistema bancari. No endebades, dos dies abans el Consell d'Administració del Banc Financer i d'Estalvi (BFA) havia sol·licitat convertir en capital els 4.465 milions d'euros en participacions preferents en poder del FROB, que passava així a ser el titular del 45% del capital de Bankia.

Fos o no aquesta la intenció última, el que està fora de tot dubte és que el protocol i la metodologia que es va seguir per dur a terme l'avaluació del sistema bancari espanyol va ser idèntica a l'aprovada per l'Eurogrup per sol·licitar ajuda al Fons Europeu d'Estabilitat Financera (EFSF en les seves sigles en anglès) per recapitalitzar els seus sistemes bancaris, això és: avaluació agregada de la capacitat de resistència del sistema bancari espanyol davant una eventual deterioració de la situació econòmica, contrast dels processos d'estimació i anotació de la deterioració dels actius bancaris de cada grup bancari, creació d'un consell assessor amb presència destacada de representants dels principals organis-

mes financers internacionals (FMI, BCE, Comissió Europea, etc.).²

Diversos esdeveniments acabarien fent inevitable la sol·licitud del rescat, sent el més important d'ells la falta de recursos, tant públics com privats, per culminar el procés de reestructuració del sistema bancari espanyol. Com pot veure's en el quadre 1, amb anterioritat a la celebració de les subhastes de Banc de València, CatalunyaCaixa i Novacaixagalícia, i suposant que les pèrdues generades pels esquemes de protecció d'actius (EPA) que van rebre Unnim i la CAM es mantinguessin en el rang inferior estimat pels auditors, el Fons de Garantia de Dipòsits d'Entitats de Crèdit (FGDEC) tindria ja compromesos prop de 12.000 milions d'euros, deu mil més que el seu patrimoni a finals de 2011. El FROB, per la seva banda, hauria gastat una quantitat similar (14.000 milions d'euros).

No ha d'estranyar, doncs, que una vegada conegut el volum de recursos que, segons el seu nou equip gestor, anava a necessitar Bankia per completar el seu sanejament (19.000 milions d'euros addicionals) el Fons Monetari Internacional, la Comissió Europea i el Banc Central Europeu qüestionessin la capacitat tant del propi sector com de l'Estat espanyol per fer front a la recapitalització de les entitats en dificultats.

La seqüència d'esdeveniments a partir d'aquí és suficientment coneguda. El 9 de juny de 2012 el govern espanyol anuncia la seva intenció de sol·licitar en breu ajuda financera a l'Eurogrup per sanejar el seu sistema bancari; aquest mateix dia, l'Eurogrup mostra la seva disposició favorable a prestar fins a 100.000 milions d'euros. El 21 de juny es coneixen els resultats del test de stress del conjunt del sistema, que llancen unes necessitats globals de capital properes als 62.000 milions d'euros en l'escenari més advers. Quatre dies després, el 25 de juny, el govern espanyol sol·licita formalment l'assistència financera i el 20 de juliol s'aprova finalment el Memorandum d'Entesa, això és: plec de condicions del rescat.

Quadre 1. Operacions de Sanejament. Recursos compromesos (milions d'euros)

	FROB				FGD		
	Préstecs	Capital	EPA**	Total	Actius	Capital	EPA***
Caja Castilla la Mancha				0	1.693		1.621 - 2.475
Cajasur			392	392			
Unnim				0		953	1.068 - 4.800
Catalunyacaixa	1.250	1.718		2.968			
Novacaixagalícia	1.162	2.465		3.627			
Banca Cívica	977			977			
Bankia		4.465		4.465			
Mare Nostrum	915			915			
Caja España	525			525			
CAM				0		5.249	1.200 - 19.715
Banco de Valencia*		1.000		1.000			
TOTAL	4.829	9.648	392	14.869	1.693	6.202	3.889 - 26.990

* Disposa a més d'una línia de crèdit temporal

** Esquema de protecció d'actius

*** Pèrdues estimada i màxima

Font: FROB i FGD

2. Veure EFSF Guideline on Recapitalisation of Financial Institutions via loans to non-programme countries, novembre 2011

Per a més informació sobre el contingut d'aquest resum contacti amb agarrido@ub.edu